

ANTI-PESTPROTOCOL KAMERLINGH ONNES

2020-2021

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
2. PESTEN.....	3
2.1 WAT IS PESTEN?	3
2.2 VORMEN VAN PESTEN.....	3
2.3 DE GEPESTE LEERLING	4
2.4 MOGELIJKE SIGNALLEN VAN GEPEST WORDEN (OOK VAN BELANG VOOR OUDERS).....	4
2.5 DE PESTER.....	4
2.6 DE MEELOPPERS EN ANDERE LEERLINGEN	4
3 PREVENTIEVE AANPAK OM PESTEN TE VOORKOMEN	5
3.1 VISIE VAN DE SCHOOL OVER PESTEN EN DE VERANTWOORDELIJKHEDEN.....	5
3.2 PREVENTIEVE (LES)ACTIVITEITEN	5
4 HET ANTI-PESTPROTOCOL.....	7
4.1 VIJFSPORENAANPAK.....	7
5 HET STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN PESTEN	8
5.1 FASE ÉÉN: DE MENTOR.....	8
5.2 FASE TWEE; (ZO NODIG) OPSCHALING.....	8
5.3 FASE DRIE: TIME OUT OF DISCIPLINAIRE MAATREGELEN	8
6 DIGITAAL PESTEN.....	9
6.1 WAT VALT ER ONDER DIGITAAL PESTEN?	9
6.2 HOE WORDT ER GEPEST?	9
5.3 HET STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN CYBERPESTEN	9
7 Nawoord.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 1: SIGNAALKAART PESTEN	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 2: ANTI-PESTCONTRACT KAMERLINGH ONNES	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Literatuurlijst	12

1. INLEIDING

Het Kamerlingh Onnes is van mening dat onderwijs meer inhoud dan overdragen van kennis. De school vindt het belangrijk dat leerlingen zich prettig voelen. Dit is een van de voorwaarden om goed te kunnen presteren. De school dient een veilige omgeving voor de leerling te zijn waar hij/zij zich plezierig voelt en waar iedereen de kans krijgt het maximaal haalbare te bereiken en zich te ontwikkelen tot een bewust en zelfstandig individu. Een veilige school wordt door Stichting School & Veiligheid omschreven als een school waar voortdurend serieus aandacht wordt gegeven aan het realiseren van een veilig schoolklimaat en aan het voorkomen, herkennen en aanpakken van grensoverschrijdend gedrag. Een school die kritisch naar zichzelf blijft kijken, en ervoor zorgt dat elk incident leidt tot verkleining van de kans op nieuw grensoverschrijdend gedrag. In een cultuur waarin zowel leerlingen als medewerkers aan het denken worden gezet over hun houding en handelen en waarin hier open over wordt gepraat.

Een goede sfeer in de klas en op school vinden wij belangrijk. Daarom wordt er tijdens de studielessen aandacht besteed aan groepsvorming, omgaan met elkaar en klassenafspraken. Verhoudingen tussen leerlingen onderling kunnen soms verstoord worden door pesten. Het Kamerlingh Onnes vindt pesten onacceptabel en streeft naar een gezamenlijke aanpak bij pestproblemen.

In het anti-pestprotocol van de school vindt u een beschrijving van signalen van pestgedrag, activiteiten om pestgedrag te voorkomen en de aanpak van pesten.

De anti-pestcoördinator op het Kamerlingh Onnes is Robin Beugelink. Deze is te bereiken via de mail r.beugelink@o2q2.nl.

2. PESTEN

2.1 WAT IS PESTEN?

Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld (Currie et al., 2012; Linderberg et al., 2005). Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) noemt daarnaast dat pesten iets anders is dan plagen, wat vrienden onderling ook wel doen en wat meer incidenteel gebeurt. Pesten heeft gevolgen voor de geestelijke gezondheid en de verdere ontwikkeling van alle betrokkenen.

2.2 VORMEN VAN PESTEN

Met woorden:

- vernederen, belachelijk maken
- schelden
- dreigen
- met bijnamen aanspreken
- gemene briefjes, mailtjes, what's appjes, sms-jes schrijven

Lichamelijk:

- Trekken aan kleding, duwen en sjorren
- Schoppen en slaan
- Krabben en aan haren trekken
- Wapens gebruiken

Achternvolgen:

- Opjagen en achterna lopen
- In de val laten lopen, klem zetten of rijden
- Opsluiten

Uitsluiting:

- Doodzwijgen en negeren
- Uitsluiten van feestjes
- Bij groepsopdrachten

Stelen en vernielen:

- Afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen
- Kliederen op boeken
- Banden lek prikken, fiets beschadigen

Afpersing:

- Dwingen om geld of spullen af te geven
- Het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen

Digitaal pesten komt tegenwoordig steeds meer voor door de digitale wereld. In hoofdstuk 7 wordt hier meer informatie over gegeven.

2.3 DE GEPESTE LEERLING

Leerlingen worden gepest om uiteenlopende redenen.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat je niet mag klikken

2.4 MOGELIJKE SIGNALLEN VAN GEPEST WORDEN (OOK VAN BELANG VOOR OUDERS)

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven

2.5 DE PESTER

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Ze proberen groter te lijken door anderen klein te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet).
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

2.6 DE MEELOPERS EN ANDERE LEERLINGEN

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat ze meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

3 PREVENTIEVE AANPAK OM PESTEN TE VOORKOMEN

3.1 VISIE VAN DE SCHOOL OVER PESTEN EN DE VERANTWOORDELIJKHEDEN

- De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. Er dient bereidheid te zijn tot samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken.
- Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
- In het Stappenplan staat een directe aanpak beschreven die gevolgd dient te worden wanneer pesten gesignaleerd of gemeld wordt.
- De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

3.2 PREVENTIEVE (LES)ACTIVITEITEN

Alle onderstaande (les)activiteiten worden ingezet om het pesten te voorkomen.

De **mentor** is een belangrijk aanspreekpunt voor leerlingen en ouders.

1. Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. De mentor laat leerlingen nadenken welke afspraken ze met elkaar willen maken om een goede sfeer in de klas te krijgen of te behouden. Eventueel worden de afspraken ondertekend door alle leerlingen. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het Stappenplan dat gevolgd wordt bij pestincidenten. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.
2. Aan het begin van het schooljaar zijn er introductiedagen. Tijdens deze dagen wordt er gewerkt aan een positieve groeps sfeer. Er wordt aandacht besteed aan de groeps sfeer in één of meerdere mentorlessen in de rest van het jaar. Onderwerpen die aan bod komen zijn: feedback geven en ontvangen, rollen in de groep, veiligheid, hoe ga je met elkaar om, oplossen van ruzies en respect voor elkaar(verschillen) tonen. De leerlingen worden zelf verantwoordelijk gesteld voor de sfeer in de klas en het voorkomen van pesten. In een klas waar pesten (voor zover bekend) niet speelt, zorgen dat dat zo blijft door het thema regelmatig te bespreken. Dit kan op verschillende manieren: aan de hand van een verhaal, film, een krantenartikel, een spel, een casus etc. Gezamenlijk bedenken de leerlingen hoe ze zelf kunnen bijdragen aan het oplossen van het probleem en hier wordt op een later moment op terug gekomen. In een gesprek met de hele klas worden nooit specifieke pestincidenten besproken, het gaat dan meer over groeps sfeer, eigen verantwoordelijkheid en pesten in het algemeen. Het document 'pesten bespreekbaar maken' kan gebruikt worden als uitgangspunt. Ook kunnen mentoren voor advies, handvatten en ideeën voor groepsopdrachten altijd bij het interne ondersteuningsteam terecht. Wanneer er wel sprake is van pestgedrag zal in veel gevallen de No Blame methode worden ingezet.

Het **docententeam** is belangrijk om de mentor te ondersteunen in een veilige groep.

1. Er kunnen coöperatieve spelen, groepsopdrachten, gesprekken, spellen of andere werkvormen worden ingezet om het onderlinge respect en het groepsgevoel te vergroten.
2. Docenten zijn alert op signalen van pesten. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop

adequaaf reageren en een melding doen bij de mentor. De mentor handelt volgens 'Het Stappenplan' om hulp en overleg in gang te zetten.

De **Anti-pestcoördinatoren teamleider** worden door de **mentor** betrokken bij de pest situaties.

4 HET ANTI-PESTPROTOCOL

2.1 VIJFSPORENAANPAK

De vijfsporenaanpak is een benadering van pesten, gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn: de gepeste leerling, de pester, de ouders, de klasgenoten en de school. De verantwoordelijkheid voor de aanpak van pesten moet door de hele school worden gedragen. Er zal begeleiding worden aangeboden aan de gepeste leerling en de pester. Daarnaast moet ook de klas worden betrokken bij het pestprobleem en moeten ouder(s)/verzorger(s) steun ontvangen (B. van der Meer, 1991).

Algemene verantwoordelijkheid van de school

De school zorgt dat het MT, de mentoren en overig schoolpersoneel voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het voorkomen en aanpakken van pesten. De school werkt aan het beleid rondom pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school optimaal is. De school heeft een inspanningsplicht om het probleem aan te pakken, ze heeft echter geen resultaatsplicht.

Bieden van steun aan de gepeste leerling(en)

Het is van belang dat het probleem serieus wordt genomen en dat er precies wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is. Er wordt, in samenspraak met de jongere, overlegd over mogelijke oplossingen en er wordt hulp aangeboden door de mentor, of indien noodzakelijk door iemand van ondersteuningsteam. Daarnaast wordt er contact opgenomen met de ouder(s)/verzorger(s) van de desbetreffende leerling. De mentor of de ondersteuningscoördinator volgt de procedure.

Bieden van steun aan de pester

De pester wordt geconfronteerd met zijn gedrag en gevolgen hiervan voor de gepeste en de andere leerlingen. Vervolgens wordt er getracht de achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen en wordt er door de mentor of vanuit het ondersteuningsteam hulp aangeboden. Daarnaast wordt contact opgenomen met de ouder(s)/verzorger(s) van de pester. De mentor of de ondersteuningscoördinator volgt de procedure.

Betrekken van de klas bij het pestprobleem

De mentor bespreekt het pestprobleem binnen de klas en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. Er wordt regelmatig door de mentor met de klas geëvalueerd. De ouder(s)/verzorger(s) worden indien noodzakelijk (schriftelijk) op de hoogte gebracht over de situatie, afspraken en/of maatregelen.

Bieden van steun aan ouder(s)/verzorger(s)

Het is van belang dat ouder(s)/verzorger(s) die zich zorgen maken over pesten serieus worden genomen. De school werkt samen met ouder(s)/verzorger(s) om het pesten aan te pakken en geeft hierbij adviezen in het omgaan met hun gepeste of pestende kind. Indien nodig kan de school de ouder(s)/verzorger(s) doorverwijzen naar het (VO) wij-team / wijkteam.

5 HET STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN PESTEN

Alle fasen, gesprekken en afspraken worden geregistreerd in **Magister**. Op deze manier is voor alle betrokkenen binnen de school een overzicht.

5.1 FASE ÉÉN: DE MENTOR

- ✓ **Medewerkers van de school/leerlingen/ouders signaleren pestgedrag en geven dit door aan de mentor.** Alle leerlingen (dus niet alleen de leerling die gepest wordt) hebben het recht en de plicht om peestsituaties te bespreken met de mentor. In bijlage één is een signaalkaart ter ondersteuning voor het personeel.
- ✓ **Mentor** analyseert en verzamelt de meeste gegevens.
- ✓ De mentor maakt vanaf nu verslagen over de stappen, afspraken en gebeurtenissen. Notities in Magister.
- ✓ **De mentor** spreekt binnen een week met het **slachtoffer**, eventueel met een **steunende medeleerling**. De mentor doet geen normatieve uitspraken over het gedrag van het slachtoffers en dat van de pester en meelopers. Doel is steun te bieden aan het slachtoffer, gegevens verzamelen en bespreken van oplossingen (o.a. wat kan hij/zij zelf nog doen en hoe wil hij/zij geholpen worden). De mentor vraagt toestemming om in gesprek te gaan met de pester. Er wordt informatie gegeven op welke manier het met de pester besproken zal worden en wat de eventuele vervolgstappen zijn. Er kan afgesproken worden dat er niet wordt genoemd dat het slachtoffer dit heeft gezegd (de mentor kan het in dat geval ook algemeen houden bv. dat iemand het heeft gezien).
- ✓ **De mentor** voert binnen een week na het gesprek met het slachtoffer een **gesprek met pester en een of twee meelopers**. Ook meelopers kunnen melden wat er volgens hen gebeurt. Ook dit is een 'gesprek zonder schuldvraag'. Dat wil zeggen dat er alleen gesproken wordt over het mogelijke effect van hun gedrag op het slachtoffer. Doel is om inlevingsvermogen te vergroten, afspraken te maken over het gedrag in de toekomst en het maken van een vervolfgespraak.
- ✓ **De mentor** volgt het nakomen van de afspraken actief. Dit gebeurt door na twee dagen, en na een week, en na een maand een vervolfgesprek te voeren met het slachtoffer en met de pester (dit kan een gesprekje van 2 minuten zijn, als het goed loopt). De pester krijgt, als deze zich niet houdt aan de afspraken nog één kans om het eigen gedrag te verbeteren.

5.2 FASE TWEE; (ZO NODIG) OPSCHALING

Mocht de mentor de problematiek niet overzien dan is het mogelijk om de Anti-pestcoördinatorin te zetten. Er wordt dan gekeken naar de aanpak van de mentor en effecten die het heeft gehad. De Anti-pestcoördinatoren mentor komen gezamenlijk tot een plan. Na goedkeuring van de teamleider zal dit plan in uitvoering gebracht worden.

Het Anti-pestcontract zal in een gesprek met ouders en de pester worden besproken en ondertekend. Zie het Anti-pestcontract in bijlage 2.

5.3 FASE DRIE: TIME OUT OF DISCIPLINAIRE MAATREGELEN

Op het moment dat het pesten aanhoudt, zal de Anti-pestcoördinatorsamen met de teamleider overgaan op het inzetten van een time out. De pester zal uit de les gehaald worden. Voordat de pester weer mag deelnemen aan de les zal er eerst een gesprek plaatsvinden met de mentor, teamleider en ouders. Op het moment dat na alle inspanningen er geen oplossing meer gezien wordt door school is langdurige schorsing en/of verwijdering mogelijk.

6 DIGITAAL PESTEN

Op het Kamerlingh Onnes kijken elk jaar de tweede klas naar een voorstelling van theaterbedrijf 'De Steeg'. Deze voorstelling heeft als thema 'cyberpesten'. Hiermee worden de leerlingen bewust gemaakt van de risico's en gevolgen van digitaal pesten.

6.1 WAT VALT ER ONDER DIGITAAL PESTEN?

Digitaal pesten is het pesten via het internet en via mobiele telefoon. Digitaal pesten kan nog veel krachtiger zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

6.2 HOE WORDT ER GEPEST?

- Pest-mail/What's-app/sms/facebook/snap-chat/instagram (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen)
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van berichten of het dreigen met geweld in chatrooms.
- Het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals: porno en kinderporno, gewelddadig materiaal etc.
- Ongewenst contact met vreemden
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden kunnen opgeslagen worden en te zijner tijd misbruikt worden (chantage)
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail.

5.3 HET STAPPENPLAN NA EEN MELDING VAN CYBERPESTEN

Bewaar de berichten

Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren door een beeldschermafdruk te maken.

Blokkeren van de afzender

Leg de leerling zo nodig uit hoe hij/zij de pestmail kan blokkeren.

Opsporen van de dader

School neemt contact op met de ICT-coördinator/systeembeheerder en/of politie. Het is soms mogelijk om door het IPadres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden.

Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester

Neem contact op met de andere school als er leerlingen van andere scholen bij betrokken zijn. Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen. Zie ook de site www.mijnkindonline.nl.

Verwijs de ouders zo nodig door

Er zijn twee telefoonnummers die ouders kunnen bellen met vragen, namelijk:

- 0800-5010: de onderwijstelefoon (voor ouders over onderwijs)

- 0900-1113111: de vertrouwensinspectie

Adviseer aangifte

In het geval dat een leerling stelselmatig wordt gepest/bedreigd is er mogelijk sprake van een strafbaar feit en kunnen de ouders aangifte doen bij de politie. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden

ingeschakeld. Zo nodig kun je doorverwijzen naar de jeugdagent van de school en/of Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0800- 6334286)

Blijf in gesprek met de mentor. Eventueel in overleg met de Anti-pestcoördinator doorverwijzen naar hulpverlening wanneer verdere begeleiding nodig is.

**STA OP TEGEN
PESTEN!**

Literatuurlijst

Currie, C. et al. (2012) Social determinants of health and well-being among young people. Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) study: international report from the 2009/2010 survey. Kopenhagen: WHO Regional Office for Europe

Kamerlingh Onnes (2016) Zorgbeleidsplan Kamerlingh Onnes.

Lindenberg, S. et al. (2005) Pesten. Over daders, slachtoffers, dader/slachtoffers en niet-betrokken leerlingen. In: Kind en adolescent, Jaargang 26, nr.3 05/09/2005 aug. 2005, pag.305-317.

Meer, B. van der (1991) Pesten op school. Tijdschrift voor Orthopedagogiek, pp 337-347
Houten: Bohn, Stafleu & Van Loghum

Nederlands Jeugdinstituut, Pesten, 5 juli 2016, <http://www.nji.nl/Pesten>

Stichting School & Veiligheid, 5 juli 2016, <https://www.schoolenveiligheid.nl/>